

**REPUBLIKA HRVATSKA
VLADA REPUBLIKE HRVATSKE**

**OBRAZLOŽENJE PRIJEDLOGA IZMJENA I DOPUNA
DRŽAVNOG PRORAČUNA REPUBLIKE HRVATSKE
ZA 2009. GODINU**

Zagreb, 24. srpnja 2009.

SADRŽAJ

1. UVOD	3
2. MAKROEKONOMSKI OKVIR	4
3. PRIHODI DRŽAVNOG PRORAČUNA.....	5
4. RASHODI DRŽAVNOG PRORAČUNA	8
5. PROCJENA UKUPNOG MANJKA/VIŠKA DRŽAVNOG PRORAČUNA.....	16
6. RAČUN FINANCIRANJA DRŽAVNOG PRORAČUNA.....	17
7. IZVANPRORAČUNSKI KORISNICI.....	18
8. PROCJENA UKUPNOG MANJKA/VIŠKA KONSOLIDIRANE OPĆE DRŽAVE....	19

1. UVOD

Hrvatska se trenutno nalazi pred izazovima ekonomske krize koja je zahvatila cijeli svijet. Počevši kao kriza financijskih tržišta, prelijevanjem na realni sektor prerasla je u ekonomsku krizu u svom punom značenju. Gospodarska aktivnost je usporila, pa se počela smanjivati na međugodišnjoj razini u gotovo svim zemljama diljem Europe i svijeta, pa tako i u Hrvatskoj. Tome prvenstveno svjedoče negativne stope gospodarskog rasta zabilježene u prvom tromjesečju 2009. godine koje su posljedice pada potrošnje, industrijske proizvodnje, građevinarstva, robne razmjene.

Do trenutka produbljivanja ekonomske krize u Hrvatskoj, ekonomska politika vođena je adekvatnom kombinacijom monetarne i fiskalne politike uz podršku strukturnih reformi koja je za cilj imala održavanje makroekonomske stabilnosti i poticanje dugoročno održivih stopa gospodarskog rasta. Glavna okosnica ekonomske politike upravo je bila fiskalna politika vođena s ciljem konsolidacije javnih financija i smanjivanja fiskalnog deficita. U skladu s tim, država je konsolidirala svoje rashode i povećala efikasnost upravljanja proračunom, te je u uvjetima povećanog rasta prihoda, držala državnu potrošnju pod kontrolom i kontinuirano smanjivala fiskalni deficit. Upravo je takva politika osigurala temelje i preduvjete za jačanje otpornosti sustava javnih financija egzogenim šokovima.

U uvjetima ekonomske krize i financijskih ograničenja, fiskalna politika se nalazi pred novim izazovima pri čemu se kao osnovni cilj postavlja otpornost sustava javnih financija promjenjivim makroekonomskim uvjetima. Naravno, u skladu s dugogodišnjim proklamiranim ciljevima, fiskalna politika je dužna nastaviti s ulaganjem u gospodarstvo kao i s osiguranjem socijalne kohezije.

U tom svijetlu, a imajući u vidu promjenjive makroekonomske uvjete, odgovornost je fiskalne politike da bude fleksibilna, odnosno da djeluje brzo i učinkovito na nadolazeće izazove i rizike. Ekonomska kriza ne podnosi inerciju i status quo, već nalaže odgovornim tijelima djelovanje u skladu s trenutnim uvjetima i mogućnostima. U skladu s tim, Vlada Republike Hrvatske predlaže rebalans proračuna koji će u danim ograničenjima odgovoriti na trenutne ekonomske izazove. Fiskalna konsolidacija proteklih godina stvorila je preduvjete za stabilnost javnih financija, a protekla dva rebalansa proračuna u 2009. godini nastavila su u tom smjeru s kontrolom rashoda i njihovim smanjivanjem u odnosu na prvotne planove.

Ovaj rebalans ide korak dalje, te je usmjeren na preuzimanje odgovornosti svih sudionika za izlazak Hrvatske iz krize. Upravo iz tog razloga, a nastavno na prethodna dva rebalansa kojim su smanjeni rashodi proračuna, ovaj rebalans podrazumijeva povećanje prihodovne strane proračuna. Povećanjem stope poreza na dodanu vrijednost i uvođenjem vremenski ograničenog poreza očituje se solidarnost između svih skupina stanovništva, a uvođenje nameta na određene usluge omogućit će raspodjelu sredstava iz sektora koji su manje pogođeni ekonomskom krizom na one dijelove gospodarstva i skupine stanovništva koje su značajnije pogođeni negativnim kretanjima. Dakle, ovo je rebalans solidarnosti, ravnoteže i stabilnosti – solidarnosti svih skupina društva, ravnoteže između poticanja gospodarstva i očuvanja socijalne pravednosti te stabilnosti javnih financija i cjelokupnog gospodarskog sustava.

2. MAKROEKONOMSKI OKVIR

Preljevanje financijske krize na hrvatskog gospodarstvo očitivalo se u realnom padu bruto domaćeg proizvoda od 6,7% u prvom tromjesečju 2009. godine. Dostupni visokofrekventni makroekonomski pokazatelji za prvu polovicu ove godine ukazuju na međugodišnje smanjenje ekonomske aktivnosti i u nastavku 2009. godine. Industrijska proizvodnja je u prvoj polovici 2009. godine smanjena 10,2% na međugodišnjoj razini. U prvih pet mjeseci 2009. godine trgovina na malo ostvarila je realno međugodišnje smanjenje od 17,0%, broj turističkih noćenja je smanjen 9,4%, a indeks građevinskih radova 2,1%. Robni izvoz je zabilježio međugodišnje smanjenje od 15,5%, dok je smanjenje robnog uvoza iznosilo 25,5%. Inflacija mjerena indeksom potrošačkih cijena iznosila je 3,3% u prvoj polovici 2009. godine.

U skladu s opisanim kretanjima, na razini čitave 2009. godine se očekuje realno smanjenje bruto domaćeg proizvoda od 4,5%. Što se tiče sastavnica bruto domaćeg proizvoda s rashodne strane, očekuje se realno smanjenje svih komponenti. Pad osobne potrošnje bit će posljedica smanjenja realne mase plaća, značajnog usporavanja rasta potrošačkih kredita, ali i djelovanja efekta bogatstva te pada potrošačkog optimizma. Smanjen priljev inozemnog kapitala, nepovoljni uvjeti financiranja, pad potražnje za nekretninama i usporavanje stambenog kreditiranja, kao i prisutna negativna očekivanja dovest će do realnog pada investicija. S padom domaće potražnje, očekuje se i značajno realno smanjenje uvoza roba i usluga. Uzevši u obzir predviđenu kontrakciju gospodarske aktivnosti glavnih hrvatskih izvoznih partnera te zemalja iz kojih u Hrvatsku pristiže najveći broj turista, očekuje se i smanjenje izvoza roba i usluga, no u manjoj mjeri nego što je to slučaj s uvozom. Tako je za očekivati da u 2009. godini dođe do značajnog smanjenja deficita tekućeg računa platne bilance, a uzimajući u obzir otežano inozemno financiranje te opisana gospodarska kretanja u zemlji, također se očekuje i značajno usporavanje ili stagnacija rasta inozemnog duga. Kretanja na tržištu rada prate razvoj gospodarske aktivnosti, pa se u 2009. godini predviđa pad zaposlenosti i povećanje stope nezaposlenosti. Uslijed slabljenja inflatornih pritisaka koje generira domaća potražnja, kao i troškovnih te uvezenih inflatornih pritisaka, u ovoj se godini očekuje smanjenje prosječne stope inflacije na 2,7%.

Tablica 1.: Osnovni makroekonomski pokazatelji

	2007.	2008.	IV 2009.	V 2009.	VI 2009.	I - V 2009.	I - VI 2009.
Bruto domaći proizvod, realni rast	5,5	2,4	-	-	-	-	-
Industrijska proizvodnja, % godišnja promjena	4,9	1,2	-7,1	-7,3	-13,7	-9,4	-10,2
Trgovina na malo, realna % godišnja promjena	5,3	-0,5	-14,5	-19,3	-	-17,0	-
Noćenja turista, % godišnja promjena	5,6	2,0	8,8	-13,5	-	-9,4	-
Indeks građevinskih radova, % godišnja promjena	2,4	11,8	-4,3	-5,0	-	-2,1	-
Indeks potrošačkih cijena, % godišnja promjena	2,9	6,1	3,9	2,7	2,1	3,6	3,3
Prosječna mjesečna bruto plaća, u kunama	7.047	7.544	7.700	7.749	-	7.714	-
Stopa nezaposlenosti ILO, %	9,6	8,4	-	-	-	-	-
Broj registriranih nezaposlenih, 1000, kr	254	240	264	256	247	256	247
Broj zaposlenih, 1000, kr	1.516	1.544	1.513	1.518	-	1.518	-

Izvor: Državni zavod za statistiku

3. PRIHODI DRŽAVNOG PRORAČUNA

Novim planom za 2009. godinu prihodi proračuna planirani su u skladu s projekcijama osnovnih makroekonomskih varijabli, dosadašnjeg ostvarenja te uzimajući u obzir procjene ostvarenja dodatnih prihoda. Naime, uvodi se posebni porez na plaće, mirovine i druge primitke kao i naknada za pružanje usluga pokretnih elektroničkih komunikacija. Također, povećava se stopa poreza na dodanu vrijednost s 22% na 23% te se izjednačavaju kriteriji oporezivanja plovila i zrakoplova s osobnim automobilima i motociklima.

Sukladno navedenom, ukupni prihodi državnog proračuna za 2009. godinu projicirani su u iznosu od 111,2 milijarde kuna, što predstavlja povećanje od 1,4 milijarde kuna u odnosu na ranije planirano. Takva kretanja prvenstveno su rezultat očekivanih fiskalnih učinaka prethodno spomenutih zakonskih izmjena. Pritom su prihodi poslovanja planirani u iznosu od 110,9 milijardi kuna, a prihodi od prodaje nefinancijske imovine u iznosu od 338,5 milijuna kuna.

Porezni prihodi

U strukturi proračuna najznačajniju skupinu čine porezni prihodi. Novim planom projicirani su u iznosu od 60,3 milijarde kuna, što je 1,3 milijarde kuna više u odnosu na plan. Njihova kretanja uvjetovana su očekivanom ekonomskom aktivnošću do kraja godine te očekivanim fiskalnim učincima izmjena stopa PDV-a, izmjena posebnih poreza na osobne automobile, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove te uvođenja novog oblika posebnog poreza na plaće, mirovine i druge primitke.

Porez na dohodak

Prihodi od poreza na dohodak planirani su u iznosu od 1,6 milijardi kuna, što je na razini ranije utvrđenog plana. Projicirani su na temelju očekivanog kretanja plaća i zaposlenosti u ovoj godini te njihova ostvarenja u dosadašnjem razdoblju.

Porez na dobit

Prihodi od poreza na dobit planirani su u jednakom iznosu od 9,6 milijardi kuna kao i u prethodnom planu, što je u skladu sa smanjenjem gospodarske aktivnosti u prethodnoj godini.

Porez na imovinu

Prihodi od poreza na imovinu, također su ostali nepromijenjeni u iznosu od 596,4 milijuna kuna, što je rezultat očekivanih kretanja na tržištu nekretnina.

Porez na dodanu vrijednost

Prihodi od poreza na dodanu vrijednost novim planom za 2009. godinu bilježe povećanje od 502 milijuna kuna u odnosu na raniji plan, čime dosežu visinu od 36,8 milijardi kuna. Razlog tome jesu očekivani učinci zakonskih izmjena poreza na dodanu vrijednost, kojim se stopa povećava s 22% na 23%. Osim toga, pri projekciji ovih prihoda uzeta su u obzir i dosadašnja ostvarenja te očekivanja u pogledu pada osobne potrošnje.

Trošarine

Prihodi od trošarina bilježe povećanje od 30,5 milijuna kuna u odnosu na prvotni plan odnosno iznose 8,0 milijardi kuna. Naime, izmjenama i dopunama Zakona o posebnim porezima na osobne automobile, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove izjednačavaju se kriteriji oporezivanja plovila i zrakoplova s osobnim automobilima i motociklima te se porezna osnovica sada utvrđuje prema vrijednosti odnosno prodajnoj cijeni. Izmjene su

izvršene u fiksnom dijelu i postotku posebnog poreza, a uvode se i tri nova cjenovna razreda. Time je dodatno pojačan karakter oporezivanja prema ekonomskoj snazi što znači da će kupci skupljih osobnih automobila, plovila i zrakoplova i u relativnom i apsolutnom iznosu snositi veći porezni teret. Osim toga, projekcija trošarina uzima u obzir dosadašnja kretanja ovih prihoda, ali i njihova očekivana kretanja do kraja godine.

Ostali prihodi od poreza

Ostali prihodi od poreza novim planom za 2009. godinu iznose 755 milijuna kuna. Razlog tome jest stupanje na snagu novog Zakona o posebnom porezu na plaće, mirovine i druge primitke veće od 3.000 kuna na koje će se primjenjivati stopa od 2% dok će se na one iznad 6.000 kuna primjenjivati stopa od 4% u razdoblju do kraja 2010. godine. Uz to, tijekom 2010. godine obustavit će se i usklađivanje mirovina.

Doprinosi

Prihodi od doprinosa ovim planom ostaju na razini prvotno planiranih u iznosu od 40,8 milijardi kuna. Time će se ostvariti na približnoj razini iz 2008. godine. Pri projekciji su uzeta u obzir njihova dosadašnja ostvarenja te očekivanja u pogledu kretanja bruto plaća i zaposlenosti.

Pomoći

Prihodi od pomoći prema novom planu iznose 1,0 milijardu kuna, što čini smanjenje od 41,4 milijuna kuna u odnosu na ranije planirano.

Prihodi od imovine

Prihodi od imovine ostaju nepromijenjeni u odnosu na ranije planirani iznos od 5,1 milijardu kuna.

Prihodi od administrativnih pristojbi i po posebnim propisima

Prihodi od administrativnih pristojbi i prihodi po posebnim propisima novim planom uvećani su za 140,9 milijuna kuna odnosno iznose 3,0 milijarde kuna. Takva kretanja rezultat su uvođenja plaćanja naknade za usluge mobilne telefonije pružene korisniku i to u visini od 6% osnovice koju čini prihod operatera ostvaren pružanjem usluga. Uz navedeno, valja napomenuti da je projekcija temeljena i na dosadašnjem ostvarenju te očekivanim kretanjima do kraja godine.

Ostali prihodi

Ostali prihodi, koje čine prihodi od kazni, prihodi od vlastite djelatnosti proračunskih korisnika te donacije od pravnih i fizičkih osoba izvan opće države novim planom za 2009. godinu iznose 578,3 milijuna kuna, što je na približno istoj razini u odnosu na raniji plan.

Prihodi od prodaje nefinancijske imovine

Prihodi od prodaje nefinancijske imovine iznosit će 338,5 milijuna kuna, što je na razini prethodno planiranog iznosa za 2009. godinu.

Tablica 2.: Prihodi državnog proračuna

mil. HRK	2007.	2008.	Plan 2009.	Indeks P09./08.	Povećanje/ smanjenje	Novi plan 2009.	Indeks NP09./P09.
PRIHODI POSLOVANJA	108.320,6	115.772,7	109.484,6	94,6	1.386,9	110.871,5	101,3
1. Prihodi od poreza	60.837,4	66.345,0	59.059,2	89,0	1.287,6	60.346,8	102,2
Porez na dohodak	1.772,7	1.687,5	1.555,8	92,2	0,0	1.555,8	100,0
Porez na dobit	8.816,4	10.564,7	9.550,2	90,4	0,0	9.550,2	100,0
Porezi na imovinu	578,6	635,9	596,4	93,8	0,0	596,4	100,0
Porezi na robu i usluge	48.028,2	51.556,0	45.572,1	88,4	532,6	46.104,7	101,2
- Porez na dodanu vrijednost	37.748,0	41.308,0	36.316,7	87,9	502,1	36.818,8	101,4
- Porez na promet	168,5	166,5	142,2	85,4	0,0	142,2	100,0
- Trošarine	9.096,9	8.948,9	7.947,6	88,8	30,5	7.978,1	100,4
- Poseban porez na automobile	1.433,4	1.452,8	933,7	64,3	30,5	964,2	103,3
- Poseban porez na naftne derivate	3.413,1	3.138,9	3.112,4	99,2	0,0	3.112,4	100,0
- Poseban porez na alkohol	231,3	218,8	157,6	72,0	0,0	157,6	100,0
- Poseban porez na pivo	743,0	717,4	687,8	95,9	0,0	687,8	100,0
- Poseban porez na bezalkoholna pića	142,5	139,2	131,4	94,4	0,0	131,4	100,0
- Poseban porez na duhanske preradevine	2.943,6	3.084,3	2.737,3	88,8	0,0	2.737,3	100,0
- Poseban porez na kavu	161,9	167,0	155,7	93,2	0,0	155,7	100,0
- Poseban porez na luksuzne proizvode	28,0	30,5	31,8	104,0	0,0	31,8	100,0
- Porezi i naknade od igara na sreću i zabavu	505,1	588,6	634,2	107,7	0,0	634,2	100,0
- Ostali porezi na robu i usluge	509,6	543,9	531,4	97,7	0,0	531,4	100,0
Porezi na međunarodnu trgovinu i transakcije	1.641,5	1.900,9	1.784,6	93,9	0,0	1.784,6	100,0
Ostali prihodi od poreza					755,0	755,0	
2. Doprinosi	37.203,5	40.703,5	40.771,1	100,2	0,0	40.771,1	100,0
Doprinosi za zdravstveno osiguranje	16.940,2	18.652,6	18.711,0	100,3	0,0	18.711,0	100,0
Doprinosi za mirovinsko osiguranje	18.543,1	20.154,8	20.156,5	100,0	0,0	20.156,5	100,0
Doprinosi za zapošljavanje	1.720,2	1.896,1	1.903,6	100,4	0,0	1.903,6	100,0
3. Pomoći	477,0	542,6	1.084,4	199,9	-41,3	1.043,1	96,2
4. Prihodi od imovine	6.681,1	4.672,1	5.099,5	109,1	0,0	5.099,5	100,0
Prihodi od financijske imovine	1.476,9	880,5	1.604,3	182,2	0,0	1.604,3	100,0
Prihodi od nefinancijske imovine	5.204,3	3.791,6	3.495,2	92,2	0,0	3.495,2	100,0
5. Prihodi od administrativnih pristojbi i po posebnim propisima	2.574,4	2.939,6	2.892,0	98,4	140,9	3.032,8	104,9
6. Ostali prihodi	547,1	569,9	578,5	101,5	-0,2	578,3	100,0
PRIHODI OD PRODAJE NEFINANCIJSKE IMOVINE	498,7	303,4	338,5	111,6	0,0	338,5	100,0
1. Prihodi od prodaje neproizvedene imovine	19,6	41,7	50,9	122,2	0,0	50,9	100,0
2. Prihodi od prodaje proizvedene imovine	281,2	254,4	284,9	112,0	0,0	284,9	100,0
3. Prihodi od prodaje proizvedene katkotrajne imovine	198,0	7,4	2,7	36,5	0,0	2,7	100,0
UKUPNI PRIHODI	108.819,3	116.076,1	109.823,1	94,6	1.386,9	111.210,1	101,3

4. RASHODI DRŽAVNOG PRORAČUNA

Rast proračuna tijekom godina rezultat fiskalne konsolidacije

Proračun je od 2004. godine do 2008. godine povećan sa 80,7 milijardi kuna na 115,8 milijardi kuna. Navedeno povećanje nije isključivo rezultat porasta poreznih prihoda, već aktivnosti usmjerenih jačanju fiskalne discipline i uspostavljanju fiskalne konsolidacije, a to su:

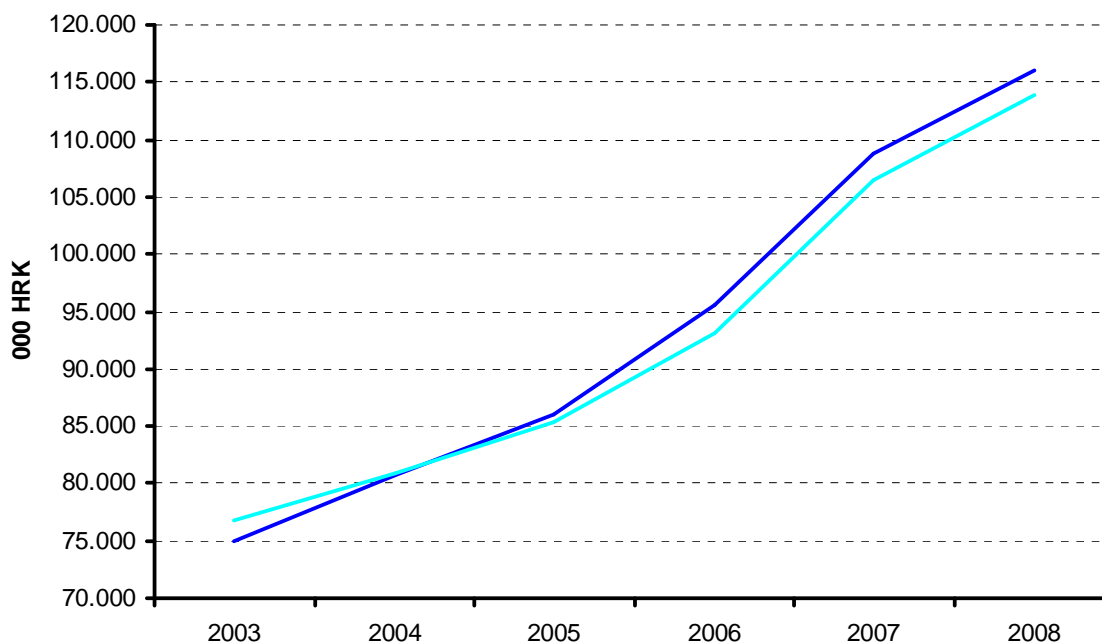
- potpuno uključivanje fondova socijalnog osiguranja (Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje i Hrvatski zavod za zapošljavanje),
- zatvaranje računa proračunskih korisnika koji su egzistirali izvan jedinstvenog sustava Državne riznice, a koji od 1. siječnja 2007. godine u potpunosti ulaze u sustav Riznice,
- uključivanje svih izvora financiranja u proračun, i to: pomoći EU i ostalih pomoći, prihoda od igara na sreću, naknada za ceste i ostalih.

Racionalno poslovanje: Država se od 2006. godine zadužuje isključivo za vraćanje dugova iz prošlosti, rashodi se financiraju prihodima

Od 2005. godine započinje trend prema kojem državni proračun ostvaruje primarni suficit. To znači da je od 2005. godine država pokrivala svoju potrošnju iz prikupljenih prihoda, a dio se prihoda koristio za otplatu dugova. Tako je npr. u 2008. godini iznos rashoda umanjeno za kamate, koje predstavljaju cijenu duga u iznosu od 4,7 milijardi kuna, bio niži od prihoda državnog proračuna za 2,2 milijarde kuna.

Stoga je zaduživanje države u prethodnom razdoblju vezano isključivo uz povrat kredita uzetih u prošlosti i otplate izdanih vrijednosnih papira. Upravo ovakva fiskalna kretanja - rast primarnog suficita utjecao je na smanjenje duga opće države.

Slika 1.: Kretanje ukupnih prihoda i rashoda (bez kamata)

Izvor: MFIN

— Ukupni prihodi — Ukupni rashodi (bez kamata)

Navedeno pokazuje da je fiskalna politika u prethodnom razdoblju bila dobro osmišljena.

U razdobljima rasta i izdašnih proračunskih prihoda Vlada je, između ostalih aktivnosti:

- dio sredstava usmjeravala na kontinuirano smanjenje deficita (od 2003. godine deficit opće države smanjen je sa 10,9 milijardi kuna u 2003. godini na 3,8 milijarde kuna u 2008. godini) kako bi se smanjio pritisak financijskih obveza u budućnosti tijekom razdoblja smanjenog gospodarskog rasta, odnosno pada;
- značajnije i brže pomagala druge sektore kroz programe regionalnog razvoja i programe poticaja poljoprivrednicima, poduzetništvu i stanovništvu kako bi ojačali i u budućnosti mogli funkcionirati i s manjim poticajima;
- poboljšavala radne uvjete zaposlenika u državnim i javnim službama, te izdvojila značajna sredstva za rast plaća i ispravak nepravdi iz razdoblja prije 2004. godine nastalih zbog brzih odluka ukidanja dogovorenih prava, te
- pokretala i završavala važne infrastrukturne projekte.

Uvođenje financijske discipline i provođenje reformi

Kontinuirano se radilo na značajnim promjenama usmjerenim uređenju sustava javnih financija i uvođenju fiskalne discipline. Nije jednostavan put doći od neuređenog sustava sa nekoliko stotina računa na kojima se zadržavaju proračunska sredstva i često troše bez povezanosti sa proračunom do sustava u kojem se sa svim sredstvima upravlja s jednog mjesta te se osigurava jasan i zakonit proces izvršavanja proračuna.

2006. godine uspostavljen je jedinstveni račun riznice, uvedene su proračunske analize, procjene fiskalnog učinka zakona i drugih propisa na proračun, razvijena je komunikacija o proračunu i ciljevima te postignutim rezultatima tijekom godine s javnošću.

Zahvaljujući svim ovim promjenama, uspostavljen je sustav državne riznice koji omogućava: upravljanje prihodima; financiranje rashoda u skladu s odlukama; odgovorno i učinkovito korištenje javnih resursa; sveobuhvatne informacije o financijskom položaju i kretanjima u državi; kontrolu potrošnje proračunskih korisnika i učinkovitiju raspodjelu sredstava; jeftinije i brže poslovanje; poboljšanje u donošenju odluka.

Uspostavljenjem državne riznice omogućeno je i utvrđivanje i praćenje strateške dimenzije proračuna.

Nakon provođenja osnovnih reformi i izgradnje uređenog sustava upravljanja javnim financijama bilo je moguće kretanje s naprednim reformama na kojima rade i najrazvijenije zemlje svijeta. Uvodi se: izrada strateških planova i trogodišnje strategije vladinih programa; donošenje višegodišnjeg proračuna koji je pretpostavka održivog i kvalitetnog upravljanja javnim rashodima; veća fleksibilnost u izvršavanju proračuna jer se pažnja posvećuje ostvarivanju postavljenih ciljeva, a ne vrsti troškova; održivost velikih projekata kroz mogućnost prenošenja u sljedeće godine...

Za postizanje fiskalne održivosti važno je uz reforme u upravljanju javnim financijama provoditi i sve ostale reforme vezane uz povećanje učinkovitosti rada državne uprave: od politike plaća, zapošljavanja do upravljanja javnim ustanovama i trgovačkim društvima te do izgradnje države kao servisa građana.

Mjere modernizacije su preduvjet uspješnosti jer njihovim provođenjem nastaju nove vrijednosti i promjene u ponašanju, i nastavlja se graditi odgovoran, otvoren (za javnost) te prema uspjehu i ispunjavanju ciljeva orijentiran javni sektor.

Druga polovina 2008. godine dočeka je u ozračju kvalitetno provedene fiskalne konsolidacije, uvođenja fiskalne discipline, kontrolirane proračunske potrošnje u okvirima proračunskih prihoda.

Fiskalna prilagodba u 2008. godini

U drugoj polovini 2008. godine značajno su se promijenili makroekonomski uvjeti u odnosu na početak godine. Najvažniji makroekonomski pokazatelji ukazivali su na smanjenje gospodarske aktivnosti, što je rezultiralo i slabijom naplatom prihoda u drugom dijelu godine. Vlada je promptno odgovorila mjerama usmjerenim upravljanju i racionalizaciji državne potrošnje, ali istodobno pronalazeći prostora za financiranje ključnih generatora gospodarskog rasta i otplatu dijela dugova zdravstva.

Ukupni rashodi Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2008. godinu planirani su na razini od 121,1 milijardu kuna. Ukupno izvršeni rashodi u 2008. godini iznose 118,6 milijardi kuna, **što je za 2,5 milijarde kuna manje od planiranog**. Ovakvo izvršenje u 2008. godini rezultat je mjera racionalizacije poslovanja koje su dovele do smanjenja državne potrošnje.

Rebalansi proračuna u 2009. godini

Prvotni proračun u 2009. godini smanjen za 6,5 milijardi kuna kako bi se smanjile potrebe za financiranjem države i otvorio prostor za održivost drugih sektora

2009. godina započela je planom prihoda od 124,6 milijardi kuna i rashoda na razini od 127,0 milijardi kuna.

Da bi se nastavio trend kojim Vlada oslobađa prostor za razvoj drugih sektora, a koji u izmijenjenim makroekonomskim uvjetima treba dodatno pojačati, Vlada se odlučila na rebalans proračuna.

Izmjenama i dopunama Državnog proračuna za 2009. godinu iz ožujka ukupni rashodi smanjeni su sa 127,0 na 121,6 milijardi kuna, **odnosno za 5,4 milijarde kuna**.

Rebalans proračuna se u ovim izmijenjenim tržišnim uvjetima koristi kao jedan od instrumenata provedbe anti recesijskih mjera, a to su prvenstveno:

1. maksimalno reduciranje državne potrošnje u postojećim okolnostima s ciljem osiguranja makroekonomske stabilnosti i očuvanja radnih mjesta,
2. održanje životnog standarda najugroženijih skupina stanovništva,
3. efikasnije i učinkovitije alociranje subvencija,
4. zaštita domaće industrije.

Dva rebalansa u srpnju: Za mjere vezane uz promjene na prihodnoj strani te uz očuvanje radnih mjesta bilo je potrebno promijeniti i donijeti niz propisa zbog čega se moralo ići na dva odvojena prijedloga rebalansa.

Zbog očekivanog kretanja prihoda i deficita u drugom kvartalu 2009. godine nužna je daljnja racionalizacija rashoda i njihovo stavljanje u okvire novih proračunskih mogućnosti, zbog čega se Vlada odlučila na drugi i treći rebalans državnog proračuna.

S obzirom na negativne utjecaje globalne krize na hrvatsko gospodarstvo, ovi rebalansi preduvjet su nastavka provedbe antirecesijskih mjera te održavanja likvidnosti i dinamike plaćanja.

Kao prve mjere, u drugom rebalansu smanjeni su rashodi prvenstveno na pozicijama:

- 110 milijuna kuna Hrvatskih željeznica;
- 25,0 milijuna kuna izgradnje prometne infrastrukture;
- 15,5 milijuna kuna razvoja otoka i priobalja;
- 25,0 milijuna kuna poticanja redovitih pomorskih linija;
- 50,0 milijuna kuna vodnog gospodarstva;
- 218,9 milijuna kuna udžbenika;
- 173,0 milijuna kuna kapitalnih projekata (ponajprije u pravosuđu i školstvu);
- 32,4 milijuna kuna skrbi za hrvatske branitelje;
- 130,8 milijuna kuna ostalih rashoda proračunskih korisnika (**službena putovanja, intelektualne i osobne usluge, reprezentacija i slično**).

Rebalansom su uz prethodno smanjenje za 10% dodatno **smanjene plaće državnih dužnosnika**, umanjnjem osnovice za obračun plaća **za daljnjih 5%** u odnosu na osnovicu iz travnja 2009. godine.

Nadalje, smanjene su i **mirovine određene prema Zakonu o pravima i dužnostima zastupnika u Hrvatskom saboru za 10%**.

Time su drugim rebalansom ukupni rashodi smanjeni sa 121,6 milijardi na 120,8 milijardi kuna, odnosno za 780,6 milijuna kuna.

Za mjere vezane uz promjene na prihodnoj strani te uz očuvanje radnih mjesta bilo je potrebno promijeniti i donijeti niz propisa kojima je cilj jako antirecesijsko djelovanje i smanjenje deficita:

- **Zakon o potpori za očuvanje radnih mjesta** – propisuje se mogućnost ostvarivanja potpora za očuvanje radnih mjesta kod onih poslodavaca koji su zbog utjecaja gospodarske i financijske krize prisiljeni smanjiti svoje gospodarske aktivnosti uslijed čega se pojavljuje opasnost viška radne snage. Poslodavcima će se ovim Zakonom pomoći da očuvaju sva radna mjesta kroz skraćivanje trajanja punog radnog vremena do 32 sata tjedno i u svezi s tim dobivanjem propisanih oblika potpora do ponovnog pokretanja gospodarskih i poslovnih aktivnosti. **U Državnom proračunu rebalansom se za ovu mjeru osigurava 200 milijuna kuna.**
- **Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodanu vrijednost** propisuje se povećanje opće stope poreza na dodanu vrijednost za 1%, odnosno sa sadašnje stope poreza od 22% na stopu od 23%. Primjenom ovog Zakona **povećat će se prihodi državnog proračuna za oko 1,5 milijardi kuna godišnje, odnosno za oko 500 milijuna kuna u 2009. godini**, što omogućuje smanjivanje potreba države za financiranjem i izdvajanje sredstava za potrebe dijelova gospodarstva i skupina stanovništva pogođenih ekonomskom krizom.
- **Zakonom o posebnom porezu na plaće, mirovine i druge primitke** uvodi se u pravni sustav u razdoblju do 31. prosinca 2010. porez solidarnosti na plaće, mirovine i druge

primitke iznad 3.000 kuna. Provedbom ovog Zakona **ostvarit će se dodatni prihodi od oko 755 milijuna kuna u 2009. godini** te oko 2,1 milijardu kuna u 2010. godini.

- **Zakon o izmjenama Zakona o posebnim porezima na osobne automobile, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove** izjednačava kriterije oporezivanja plovila i zrakoplova s osobnim automobilima i motociklima, te se porezna osnovica sada utvrđuje prema vrijednosti (prodajnoj cijeni bez PDV-a, odnosno pri uvozu carinskoj osnovici uvećanoj za iznos carine), a ne više prema dužini plovila, odnosno broju sjedala u zrakoplovu. Dakle, fizički pokazatelji se zamjenjuju vrijednosnim čime je podignut stupanj pravednosti oporezivanja, odnosno dodatno je pojačan karakter oporezivanja prema ekonomskoj snazi. **Očekivani fiskalni učinak na povećanje prihoda je do 150 milijuna kuna godišnje, a 30 milijuna kuna u 2009. godini.**
- **Zakon o naknadi za pružanje usluga u pokretnim elektroničkim komunikacijskim mrežama** uvodi i uređuje plaćanje naknade za pružanje usluga pokretnih elektroničkih komunikacijskih mreža. Predmet plaćanja naknade je usluga tekstualne poruke i usluga prijenosa slike, govora i zvuka porukom te govorna usluga. Obveznik plaćanja naknade je infrastrukturni operator koji pruža usluge u pokretnim elektroničkim komunikacijskim mrežama, a visina naknade predlaže se u iznosu od 6 posto osnovice – prihoda ostvarenog od pruženih usluga. **Primjenom ovog Zakona povećat će se prihodi državnog proračuna za oko 430 milijuna kuna godišnje, a u 2009. godini za oko 143 milijuna kuna.**
- **Zakon o dopunama Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti** vezuje iznos novčane naknade za vrijeme nezaposlenosti uz visinu minimalne plaće s ciljem očuvanja fiskalno održivog egzistencijalnog i socijalno prihvatljivog standarda. Predloženom dopunom Zakona postići će se do kraja 2009. godine u državnom proračunu **ušteta od 15 milijuna kuna** te oko 30 milijuna kuna tijekom 2010. godine, a ta se sredstva preusmjeravaju na mjere i potpore za očuvanje radnih mjesta i održanje što veće stope zaposlenosti.
- **Zakon o doprinosima u kulturi** propisuje smanjivanje osnovice za obračun doprinosa za samostalne umjetnike kojima se doprinosi isplaćuju iz državnog proračuna.
- **Zakon o plaćama u lokalnoj i regionalnoj samoupravi** donosi se s ciljem usklađivanja plaća, odnosno koeficijenata za obračun plaća u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave s plaćama u državnoj upravi. Naime, Zakon definira osnovna mjerila za određivanje plaće i naknade župana, gradonačelnika i općinskih načelnika i njihovih zamjenika, način obračuna plaća u lokalnoj i područnoj samoupravi, visinu osnovice za obračun plaća, raspone koeficijenata za obračun plaće, ovlasti za donošenje odluke o visini koeficijenata za obračun plaće župana, gradonačelnika i općinskih načelnika te njihovih zamjenika. Ovim Zakonom smanjit će se rashodi za plaće proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te će tako imati učinka na smanjivanje ukupnih rashoda proračuna konsolidirane opće države.

Zbog navedenih zakonskih promjena koje su bile preduvjet dodatnih izmjena u proračunu definiran je i treći prijedlog izmjena i dopuna proračuna.

Povećanjem stope poreza na dodanu vrijednost i uvođenjem kratkotrajnog poreza na plaće, mirovine i druge primitke očituje se solidarnost između svih skupina stanovništva, a uvođenje poreza i naknada na određene usluge omogućilo je raspodjelu sredstava iz sektora koji su manje pogođeni ekonomskom krizom na one dijelove gospodarstva i skupine stanovništva koje su značajnije pogođeni negativnim kretanjima.

Ovim rebalansom ukupni rashodi definirani su na razini od 120,5 milijardi kuna što je za 260,5 milijuna kuna manje od proračuna nakon drugog rebalansa, a ukupno smanjenje rashoda proračuna u 2009. godini iznosi 6,5 milijardi kuna.

Važno je naglasiti da se u rebalansima uz smanjenja državne potrošnje kontinuirano povećavaju rashodi koji pridonose očuvanju radnih mjesta i zaštiti najugroženijih skupina stanovništva.

Struktura rashoda nakon ovog rebalansa daje se u tablici u nastavku:

Tablica 3.: Rashodi državnog proračuna

Rashodi državnog proračuna u razdoblju od 2007. - 2009. (u milijunima kuna)								
mil. HRK	2007.	2008.	Plan 2009.	Indeks P09./08.	Povećanje/ smanjenje	Novi plan 2009.	Indeks NP09./ P09.	
3	RASHODI POSLOVANJA	108.007,5	115.292,4	118.210,6	102,5	-169,5	118.041,1	99,9
31	Rashodi za zaposlene	26.922,9	21.594,3	22.183,6	102,7	-18,6	22.165,0	99,9
32	Materijalni rashodi	7.513,4	8.528,9	8.644,3	101,4	-128,2	8.516,2	98,5
34	Financijski rashodi	5.066,1	5.348,0	5.252,6	98,2	-,8	5.251,8	100,0
35	Subvencije	6.492,0	6.859,5	6.467,2	94,3	518,2	6.985,5	108,0
36	Pomoći dane u inozemstvo i unutar opće države	8.312,1	5.716,5	5.366,1	93,9	-33,2	5.332,9	99,4
37	Naknade grad.i kućan.na tem.osig.i dr. naknade	48.140,7	60.135,6	64.067,0	106,5	-280,5	63.786,5	99,6
38	Ostali rashodi	5.560,3	7.109,6	6.229,7	87,6	-226,5	6.003,2	96,4
4	RASHODI ZA NABAVU NEFINANCIJSKE IMOVINE	3.043,9	3.291,5	2.587,1	78,6	-91,0	2.496,1	96,5
41	Rashodi za nabavu neproizvedene imovine	90,8	220,8	170,1	77,1	-1,5	168,7	99,1
42	Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine	2.633,3	2.799,4	2.174,2	77,7	-71,9	2.102,3	96,7
43	Rashodi za nabavu pl.metala i ost.pohr.vrijednosti	9,6	10,1	4,5	44,8		4,5	100,0
44	Strateške zalihe	36,6	86,8	2,0	2,3		2,0	100,0
45	Rashodi za dodatna ulaganja na nefinan. imovini	273,6	174,4	236,2	135,4	-17,7	218,5	92,5
	UKUPNI RASHODI (3+4)	111.051,4	118.584,0	120.797,6	101,9	-260,5	120.537,1	99,8

Izvor: Ministarstvo financija

U strukturi rashoda za zaposlene nije bilo značajnijih promjena, a smanjenje od 18,6 milijuna kuna odnosi se na racionalizacije i uštede na stavkama ostalih rashoda za zaposlene.

Nastavljen je proces daljnjih ušteda na svim stavkama materijalnih rashoda što na razini cijelog proračuna iznosi 128,2 milijuna kuna.

Ovim rebalansom proračuna rashodi su smanjeni za 978,6 milijuna kuna, a preraspodjelom i uvođenjem potpora za očuvanje radnih mjesta povećani su za 718,1 milijuna kuna, te je ukupno neto smanjenje na razini proračuna 260,5 milijuna kuna.

Kratki uvid u strukturu proračunske potrošnje

U osmišljavanju mjera smanjenja proračunskih rashoda važno je dobro poznavati strukturu rashoda prema njihovoj namjeni. S obzirom da je očekivana razina prihoda u 2009. godini slična razini prihoda ostvarenim u 2007. godini u tablici u nastavku daje se i usporedba strukture proračunske potrošnje za navedene dvije godine.

Najveći rast u odnosu na 2007. godinu bilježe mirovine u iznosu od 4,2 milijarde kuna, zatim zdravstveni sustav u iznosu od 3,6 milijardi kuna, rashodi za zaposlene u iznosu od 2,2 milijarde kuna. Ovi rashodi zajedno čine 62% ukupne proračunske potrošnje u 2007. godini, a u 2009. godini 65%.

Ukupan rast na materijalnim rashodima u 2009. godini u odnosu na 2007. godinu iznosi 1,0 milijardu kuna od čega se 400 milijuna kuna odnosi na povećanje financiranja projekata iz

pretpristupnih programa Europske unije. Dio materijalnih rashoda koji se financira iz proračunskih prihoda raste za 600 milijuna kuna. Ovaj rast odnosi se prvenstveno na naknade za prijevoz zaposlenih, međunarodne članarine, veterinarske usluge i slično.

Tablica 4.: Struktura proračunske potrošnje u 2007. i 2009. godini

(000 HRK)	2007.	2009.	razlika 09-07	indeks 09/07
UKUPNI PRIHODI (6+7)	108.819.280	111.211.059	2.391.779	102,2
UKUPNI RASHODI (3+4)	109.571.510	120.537.131	10.965.622	110,0
Rashodi poslovanja (3)	106.527.604	118.041.064	11.513.460	110,8
Rashodi za zaposlene	19.941.605	22.165.009	2.223.404	111,1
Materijalni rashodi	7.513.405	8.516.159	1.002.754	113,3
Financijski rashodi	5.066.148	5.253.406	187.258	103,7
Mirovine	29.860.300	34.094.100	4.233.800	114,2
Porodiljne naknade	1.555.500	2.018.000	462.500	129,7
Obitelj, mladež, međugeneracijska solidarnost, doplatatak za djecu	1.942.300	1.955.900	13.600	100,7
Socijalna skrb	2.452.200	2.824.400	372.200	115,2
Nezaposleni	913.000	1.126.362	213.362	123,4
Branitelji	1.440.300	1.324.400	-115.900	92,0
Obnova, zbrinjavanje povratnika i izbjeglica	954.700	627.800	-326.900	65,8
Zdravstvo (HZZO bez porodiljnih naknada i naknada braniteljima)	18.544.555	22.029.768	3.485.213	118,8
UKUPNO programi vezani uz prava	90.184.013	101.935.304	11.751.291	113,0
Poljoprivreda	2.679.722	3.729.354	1.049.632	139,2
Hrvatske željeznice	2.853.700	2.529.600	-324.100	88,6
Ostali poticaji	1.991.100	2.908.107	917.007	146,1
Regionalni razvoj	2.516.400	3.637.566	1.121.166	144,6
Kapitalne pomoći Hrvatskim cestama i Hrvatskim autocestama iz cijene goriva	3.062.100	2.608.000	-454.100	85,2
Ostalo**	3.240.569	693.133	-2.547.436	21,4
UKUPNO ostali programi	16.343.591	16.105.760	-237.831	98,5
Rashodi za nabavu nefinancijske imovine (4)	3.043.906	2.496.067	-547.838	82,0
DEFICIT	-752.230	-9.326.072		

** koncesija HAC-u 1,48 milijardi

Upravo struktura proračunske potrošnje pokazuje kako je značajnije smanjenje moguće jedino zadiranjem u poticaje gospodarstvu i jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, socijalne naknade, zdravstveni sustav, mirovine, plaće.

S mjerama koje se poduzimaju potrebno je postići umjerenost jer smanjivanje navedenih rashoda, a isto tako i povećanje izvora prihoda imaju svoje pozitivne i negativne strane. Zbog toga je Vlada kroz tri rebalansa tijekom 2009. godine analizirala i donosila odluke o učinkovitoj kombinaciji, naravno nimalo lagodnih i popularnih mjera.

Intervencije u proračun tijekom 2009. godine temelje se na solidarnosti svih sektora gospodarstva i skupina društva:

- smanjivanje plaća u državnim i javnim službama,
- smanjivanje subvencija javnim poduzećima,
- uvođenje naknade sektorima manje pogođenim krizom,

- povećanje subvencija djelatnostima jače pogođenim negativnim kretanjima,
 - povećanje ukupnih izdvajanja za naknade za nezaposlene i osiguranje potraživanja radnika kod poslodavaca u stečaju,
 - povećanje PDV- a i uvođenje poreza na plaće, mirovine i druge primitke,
 - usmjeravanje sredstava u mjere za očuvanje radnih mjesta,
- a primarni cilj je postizanje ravnoteže između poticanja gospodarstva i očuvanja socijalne pravednosti te stabilnosti javnih financija i cjelokupnog gospodarskog sustava.

Od početka 2009. godine projekcija proračunskih prihoda smanjena je za 13,4 milijarde kuna odnosno sa prvotnih 124,6 milijardi kuna planiranih prihoda na 111,2 milijarde kuna. Rashodi su smanjeni za 6,5 milijardi kuna odnosno sa 127,0 milijardi kuna na 120,5 milijardi kuna.

Tablica 5.: Efekti izmjena proračuna tijekom 2009. godine

Naziv stavke	Proračun 2009.	Izmjene i dopune proračuna ožujak	Povećanje/ smanjenje	Izmjene i dopune proračuna - srpanj I	Povećanje/ smanjenje	Izmjene i dopune proračuna - srpanj II	Povećanje/ smanjenje	Ukupno povećanje/ smanjenje
1	2	3	4 = 3-2	5	6=5-3	7	8=7-5	9=4+6+8
PRIHODI								
PRORAČUNA	124,6	116,6	-8,0	109,8	-6,8	111,2	1,4	-13,4
RASHODI								
PRORAČUNA	127,0	121,6	-5,4	120,8	-0,8	120,5	-0,3	-6,5
MANJAK	-2,4	-5,0	-	-11,0	-	-9,3	-	-

5. PROCJENA UKUPNOG MANJKA/VIŠKA DRŽAVNOG PRORAČUNA

Slijedom ukupnih prihoda u iznosu od 111,2 milijarde kuna te ukupnih rashoda u iznosu od 120,5 milijardi kuna, planira se ukupni manjak državnog proračuna na razini od 9,3 milijardi kuna ili 2,8% procijenjenog bruto domaćeg proizvoda za 2009. godinu. Stoga je ukupni manjak smanjen za 1,6 milijardi kuna ili 0,5 postotna boda u odnosu na dosadašnji plan.

Tablica 6.: Ukupni manjak državnog proračuna

<i>mil. HRK</i>	Ostvarenje 2007.	Ostvarenje 2008	Plan 2009	Novi plan 2009
Prihodi (6+7)	108.819	116.076	109.823	111.210
Prihodi poslovanja (6)	108.321	115.773	109.485	110.872
Prihodi od prodaje nefinancijske imovine (7)	499	303	339	339
Rashodi (3+4)	111.052	118.584	120.798	120.537
Rashodi poslovanja (3)	108.008	115.292	118.211	118.041
Rashodi za nabavu nefinancijske imovine (4)	3.044	3.292	2.587	2.496
Ukupni manjak/višak	-2.232	-2.508	-10.975	-9.327

6. RAČUN FINANCIRANJA DRŽAVNOG PRORAČUNA

Iz kretanja ukupno planiranih prihoda i ukupno planiranih rashoda državnog proračuna u 2009. godini planira se manjak državnog proračuna u iznosu od 9,3 milijardi kuna. Planirani manjak financirat će se razlikom ukupnih primitaka od financijske imovine i zaduživanja te ukupnih izdataka za financijsku imovinu i otplate zajmova.

Ukupni primici od financijske imovine i zaduživanja novim planom za 2009. godinu planirani su u iznosu od 20,5 milijardi kuna. U isto vrijeme, ukupni izdaci za financijsku imovinu i otplate zajmova planiraju se na razini od 11,1 milijardu kuna.

U strukturi primitaka od financijske imovine i zaduživanja najveći dio u iznosu od 10,5 milijardi kuna ili 51,3% čine primljeni zajmovi, čime su u odnosu na prethodni plan umanjeni za 1,4 milijarde kuna. Druga po veličini stavka u iznosu od 9,6 milijardi kuna odnosi se na zaduživanje vrijednosnim papirima u čijoj strukturi najznačajniji dio čini zaduživanje putem inozemnih obveznica, koje je novim planom za 2009. godinu predviđeno u ukupnom iznosu od 8,0 milijardi kuna, što je jednako prethodnom planu. Preostali dio primitaka od financijske imovine i zaduživanja odnosi se na povrate danih zajmova u iznosu od 413,4 milijuna kuna.

U strukturi izdataka za financijsku imovinu i otplate zajmova najveći dio od 5,2 milijarde kuna ili 46,9% imaju izdaci za otplatu za glavnice za izdane vrijednosne papire, a u odnosu na prethodni plan ostali su neizmjenjeni. Sljedeća po veličini stavka odnosi se na izdatke za otplatu glavnice primljenih zajmova koji su planirani na istoj razini kao i u prethodnom planu odnosno u iznosu od 4,6 milijardi kuna.

Ostatak ukupnih izdataka za financijsku imovinu i otplate zajmova odnosi se na izdatke za dane zajmove te izdatke za dionice i udjele u glavnici. Izdaci za dane zajmove su planirani u iznosu od 938,3 milijuna kuna dok su izdaci za dionice i udjele u glavnici planirani u iznosu od 383,3 milijuna kuna.

Tablica 7.: Ukupni prihodi, rashodi i financiranje državnog proračuna

<i>(milijuni HRK)</i>	Ostvarenje 2008.	Plan 2009.	Novi plan 2009.
PRIHODI POSLOVANJA	115.773	109.485	110.872
PRIHODI OD PRODAJE NEFINANCIJSKE IMOVINE	303	339	339
RASHODI POSLOVANJA	115.292	118.211	118.041
RASHODI ZA NABAVU NEFINANCIJSKE IMOVINE	3.292	2.587	2.496
RAZLIKA - VIŠAK/MANJAK	-2.508	-10.975	-9.327
PRIMICI OD FINANCIJSKE IMOVINE I ZADUŽIVANJA	12.308	22.129	20.471
IZDACI ZA FINANCIJSKU IMOVINU I OTPLATE ZAJMOVA	8.360	11.155	11.144
PROMJENA U STANJU DEPOZITA	1.441		
NETO FINANCIRANJE	2.508	10.975	9.327

7. IZVANPRORAČUNSKI KORISNICI

Ukupni prihodi poslovanja izvanproračunskih korisnika novim planom za 2009. godinu planirani su u iznosu od 5,3 milijarde, što je jednako razini prethodno planiranog iznosa. U njihovoj strukturi najznačajniji izvor predstavljaju prihodi od administrativnih (upravnih) pristojbi i prihodi po posebnim propisima u iznosu od 2,9 milijardi kuna (55,0% ukupnih prihoda poslovanja). Pritom se najveći dio odnosi na prihode vodoprivrede unutar Hrvatskih voda. Sljedeća po veličini stavka su pomoći, koje čine 31,6% ukupnih prihoda poslovanja, a planirane su u iznosu od 1,7 milijardi kuna. Od ukupnih pomoći 80,7% otpada na kapitalne pomoći iz proračuna Hrvatskih cesta. Slijede prihodi od imovine s udjelom od 12,4%, pri čemu najveći dio čine ostali prihodi od financijske imovine kod Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka. Preostali dio odnosi se na ostale prihode koji novim planom za 2009. godinu iznose 51,3 milijuna kuna. Promatrajući po pojedinim izvanproračunskim korisnicima, najveće planirane prihode bilježe Hrvatske vode i Hrvatske ceste, koje zajedno čine 66,8% ukupnih planiranih prihoda poslovanja.

Prihodi od prodaje nefinancijske imovine novim planom za 2009. godinu iznose 70,9 milijuna kuna i u potpunosti se odnose na prihode od prodaje zemljišta unutar Hrvatskog fonda za privatizaciju.

Ukupni rashodi poslovanja izvanproračunskih korisnika novim planom za 2009. godinu planirani su u iznosu od 4,6 milijardi kuna, što je za 202,5 milijuna kuna više u odnosu na prethodni plan. U najvećem dijelu odnose se na materijalne rashode koji su povećani za 155,1 milijun kuna odnosno iznose 2,6 milijardi kuna. Time čine 57,1% ukupnih rashoda poslovanja. U najvećoj mjeri odnose se na usluge tekućeg i investicijskog održavanja i to na pozicijama Hrvatskih voda i Hrvatskih cesta. Drugo mjesto u njihovoj strukturi zauzimaju ostali rashodi s udjelom od 20,7%, pri čemu najveći dio čine kapitalne pomoći Hrvatskih voda. Na financijske rashode otpada 9,1% ukupnih rashoda poslovanja (najveći dio čine kamate za primljene zajmove kod Hrvatskih cesta). Udio od 6,6%, svojim planiranim iznosom od 301,5 milijuna kuna, čine rashodi za zaposlene. Pomoći unutar opće države iznose 200,8 milijuna kuna odnosno zauzimaju 4,4% rashoda poslovanja. Preostalih 2,0% odnosi se na subvencije (90,2 milijuna kuna) te na naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i druge naknade (2,0 milijuna kuna). Promatrajući po pojedinim izvanproračunskim korisnicima, najveće planirane rashode bilježe Hrvatske vode i Hrvatske ceste na koje zajedno otpada 72,7% ukupnih rashoda poslovanja.

Ukupni rashodi za nabavu nefinancijske imovine izvanproračunskih korisnika novim planom za 2009. godinu smanjeni su za 200,7 milijuna kuna. Pritom je najveće smanjenje zabilježeno na rashodima za nabavu proizvedene dugotrajne imovine Hrvatskih cesta i to na rashodima usmjerenim u ceste, željeznice i građevinske objekte.

Novim planom za 2009. godinu ukupni prihodi i ukupni rashodi su ostali nepromijenjeni u odnosu na raniji plan. Razlika prihoda i rashoda financirat će se ukupnim primicima od financijske imovine i zaduživanja u iznosu od 2,1 milijarde kuna, uz istovremeno ostvarenje ukupnih izdataka za financijsku imovinu i otplate zajmova u iznosu od 794,5 milijuna kuna.

8. PROCJENA UKUPNOG MANJKA/VIŠKA KONSOLIDIRANE OPĆE DRŽAVE

Slijedom ukupno očekivanih prihoda i ukupno planiranih rashoda svih razina proračuna opće države u 2009. godini, ukupni manjak proračuna opće države iznosi 2,9% procijenjenog bruto domaćeg proizvoda.

Tablica 8.: Procjena ukupnog manjka/viška konsolidirane opće države

	2008.	Plan 2009.	Novi plan 2009.
Ukupni manjak/višak državog proračuna, % BDP-a	-0,8	-3,3	-2,8
Ukupni manjak/višak izvanproračunskih korisnika, % BDP-a	-0,1	-0,1	-0,1
Ukupni manjak/višak jedinica lokalne države, % BDP-a	0,0	0,0	0,0
Ukupni manjak/višak opće države, % BDP-a	-0,9	-3,4	-2,9